

Hướng dẫn giải và trả lời câu hỏi trong bài Mẹ lớp 7 trang 45 Tập 1 bộ sách Cánh diều chính xác nhất, mời các em học sinh và phụ huynh tham khảo.

Soạn Ngữ văn lớp 7 Bài: Mẹ trang 45 (Cánh diều)

1. Chuẩn bị

Yêu cầu (trang 44 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Xem lại phần Kiến thức ngữ văn để vận dụng vào đọc hiểu văn bản này.

Xem lại phần Kiến thức ngữ văn để vận dụng vào đọc hiểu văn bản này.

- Khi đọc bài thơ bốn chữ (hoặc năm chữ), các em cần chú ý:

+ Bài thơ được chia làm mấy khổ? Vần trong bài thơ được gieo như thế nào? Các dòng thơ được ngắt nhịp ra sao?

+ Bài thơ viết về ai và về điều gì? Ai là người đang bày tỏ cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ trong bài thơ?

+ Bài thơ có những từ ngữ và biện pháp nghệ thuật nào đặc sắc? Tác dụng của chúng là gì?

- Kể tên một số bài thơ bốn chữ mà em đã học hoặc đã đọc.

- Đọc trước bài thơ mẹ, tìm hiểu thêm thông tin về nhà văn Đỗ Trung Lai.

- Mỗi khi nghĩ về mẹ, em thường có cảm xúc gì? Hãy chia sẻ cảm xúc đó với các bạn.

Trả lời:

- Khi đọc bài thơ:

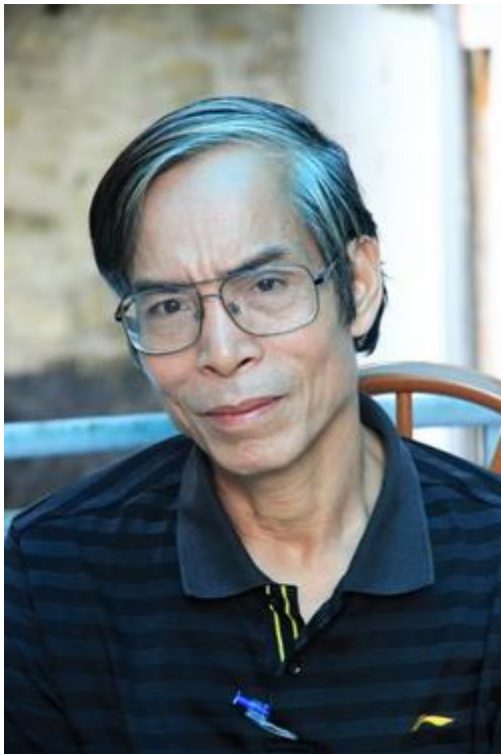
+ Bài thơ được chia là 5 khổ, vần trong bài thơ là vần hỗn hợp. Các dòng thơ được ngắt nhịp 1/3 và 2/2.

+ Bài thơ viết về người mẹ, viết về sự trôi đi của thời gian, mẹ ngày càng già đi. Người con là người bày tỏ tình cảm, cảm xúc trong bài thơ.

+ Bài thơ sử dụng biện pháp đối lập để thấy được sự xanh tươi của cây cối đối lập với sự tàn phai của mẹ và câu hỏi tu từ để bộc lộ tình cảm, cảm xúc trân trọng mẹ của người con.

- **Bài thơ bốn chữ** mà em biết là *Mẹ yêu, Mẹ em, Quê tôi, Cây bàng ngày xuân...*

- **Tác giả Đỗ Trung Lai**

Đỗ Trung Lai (7/4/1950-) tại Hà Tây, nay là Hà Nội. Ông là Đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam, Hội viên Hội Nhà văn Việt Nam từ năm 1991.

Ngoài làm thơ, làm báo, Đỗ Trung Lai còn vẽ tranh, có phòng thơ, làm báo, Đỗ Trung Lai còn vẽ tranh, có phòng tranh riêng đã được Hội nghệ sĩ tạo hình Việt Nam trưng bày.

Tác phẩm đã xuất bản: *Đêm sông Cầu* (thơ, 1990), *Anh em và những người khác* (thơ, 1990), *Đắng chát và ngọt ngào* (thơ, in chung, 1991), *Thơ và tranh* (1998), *Người chơi đàn nguyệt ở Hàng Châu* (truyện và ký, 2000)

- **Cảm nghĩ:** Mỗi khi nghĩ về mẹ em cảm thấy an toàn và ấm áp, mẹ luôn là chỗ dựa tinh thần vững chắc cho em. Khi vui cũng như buồn em đều chia sẻ cùng mẹ và mẹ luôn cho em những lời tham gia hữu ích.

2. Đọc hiểu

* **Nội dung chính:** Nỗi lòng đau đớn xót xa của người con khi thấy hình ảnh mẹ ngày càng hao mòn, lưng còng đi, thấp dần đi và mái đầu bạc mà bất lực.

* **Trả lời câu hỏi giữa bài:**

Câu 1 (trang 45 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Chú ý vần và nhịp của bài thơ.

Trả lời:

- Văn của bài thơ là văn hỗn hợp.
- Nhịp của bài thơ là nhịp 1/3 và 2/2.

Câu 2 (trang 45 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Các từ ngữ nói về “mẹ” và “cau” ở khổ 1 và 2 có mối quan hệ với nhau như thế nào về nghĩa?

Trả lời:

- Các từ ngữ nói về “mẹ” và “cau” ở khổ 1 và 2 có mối quan hệ ý nghĩa đối lập nhau: *cau thẳng >< mẹ còng, cau xanh >< đầu mẹ bạc, cau cao >< mẹ thấp, cau gần trời >< mẹ gần đất.*

Câu 3 (trang 45 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Chú ý sắc thái biểu cảm của từ “nâng” (dòng 15) và từ “cầm” (dòng 16).

Trả lời:

- Từ “nâng” (dòng 15) và từ “cầm” (dòng 16) biểu thị tình cảm của người con thương mẹ, nâng niu trân trọng mẹ, và tình cảm đó dâng trào xúc động khiến người con không ngăn được giọt nước mắt.

Câu 4 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Dòng 18 dùng để hỏi hay bộc lộ cảm xúc?

Trả lời:

- Dòng 18: “Sao mẹ ta già?” là một câu hỏi để hỏi ông giời nhưng qua đó dùng bộc lộ cảm xúc, nỗi lòng của người con.

*** Trả lời câu hỏi cuối bài:**

Câu 1 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Qua bài thơ *Mẹ*, chỉ ra đặc điểm của thể thơ bốn chữ ở các yếu tố: số tiếng và nhịp ở các dòng thơ, văn của bài thơ.

Trả lời:

- Qua bài thơ *Mẹ*, đặc điểm của thể thơ bốn chữ ở các yếu tố:

+ Số tiếng: mỗi dòng thơ có 4 tiếng

+ Nhịp ở các dòng thơ: nhịp 1/3 và 2/2

+ Vận của bài thơ: vận hỗn hợp.

Câu 2 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Bài thơ *Mẹ* là lời của ai, bộc lộ cảm xúc gì? Nêu cảm nhận chung của em sau khi đọc bài thơ.

Trả lời:

- Bài thơ *Mẹ* là lời của người con (tác giả) khi nhìn thấy sự già đi của mẹ, qua đó thể hiện sự xót xa, thương và trân trọng mẹ.

- Cảm nhận chung của em: sau khi đọc bài thơ *Mẹ* trong lòng em có sự đan xen nhiều cảm xúc, vừa xót xa khi nghĩ về tuổi tác sức khỏe của mẹ ngày một phai dần, vừa thương mẹ, vừa trân trọng những hành động, tình cảm của người mẹ giành cho con.

Câu 3 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Chỉ ra những từ ngữ được tác giả dùng để nói về “mẹ” và “cau” trong bài thơ. Để thể hiện hình tượng “mẹ” và “cau”, tác giả sử dụng những biện pháp tu từ nào? Hãy chỉ ra tác dụng của các biện pháp tu từ đó.

Trả lời:

- Những từ ngữ được tác giả dùng để nói về “mẹ” và “cau” trong bài thơ: *cau thẳng - mẹ còng, cau xanh - đầu mẹ bạc, cau cao - mẹ thấp, cau gần trời - mẹ gần đất, cau khô- khô gầy như mẹ.*

- Để thể hiện hình tượng “mẹ” và “cau”, tác giả sử dụng những biện pháp tu từ đối lập, so sánh và câu hỏi tu từ.

- Tác dụng của các biện pháp tu từ là hình tượng “mẹ” hiện lên cụ thể sinh động và rõ ràng hơn, người đọc dễ dàng nhận thấy được tình cảm, nỗi lòng của người con và các biện pháp tu từ tạo nên các giá trị đặc biệt trong cách biểu đạt, biểu cảm, lời thơ trau chuốt mượt mà hơn.

Câu 4 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Chỉ ra và phân tích các từ ngữ, hình ảnh thể hiện tình cảm của người con dành cho mẹ ở hai khổ thơ cuối bài.

Trả lời:

- Các câu thơ thể hiện tình cảm của người con dành cho mẹ: “*Con nâng trên tay/ Không cầm được lệ/ Sao mẹ ta già*”.

- Nội dung hai câu thơ cuối: “*Không một lời đáp/ Mây bay về xa*”. Thương mẹ, yêu mẹ mà hỏi trời xanh “*sao mẹ ta già*” nhưng lại không có lời đáp mà nhận lại được là sự hững hờ của tự nhiên “*mây bay về xa*”. Khi trời có gió thì mây trôi đi là lẽ tất yếu, cũng giống như mẹ già đi là lẽ thường tình, con người thì phải trải qua các giai đoạn sinh- lão- bệnh- tử.

Câu 5 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Trong số những hình ảnh được tác giả dùng để khắc hoạ hình tượng người mẹ, em có ấn tượng sâu sắc nhất với hình ảnh nào? Tại sao?

Trả lời:

- Trong số những hình ảnh được tác giả dùng để khắc hoạ hình tượng người mẹ, em thích nhất hình ảnh “*cau khô/ khô gầy như mẹ*” bởi vì với hình ảnh so sánh cau khô giống mẹ gầy gợi lại rất nhiều cảm xúc và suy nghĩ trong em. Hình ảnh người mẹ già có tuổi gầy guộc, nhăn nheo cùng với miếng cau khô nhẹ nhàng mà sao chua xót, đau đớn đến thế. Hình ảnh đó cũng thôi thúc em yêu thương, trân trọng mẹ hơn.

Câu 6 (trang 46 SGK Ngữ văn lớp 7 Tập 1): Quan sát người thân trong gia đình của mình qua năm tháng, em thấy người thân có những thay đổi như thế nào? Em có cảm xúc gì khi nhận ra những thay đổi ấy?

Trả lời:

Gia đình em có bà nội và bố mẹ em, bà nội tuổi đã cao, làn da bà nhăn nheo, đôi mắt ánh đục đã không còn rõ nữa. Lưng bà còng và chân tay không còn được nhanh nhẹn mà run run. Bố em phải làm công việc đồng áng vất vả mà làn da đã ngả mà nâu sạm, đôi bàn tay chai sạn gân guốc đầy những vết thẹo dài. Còn mẹ em làm công ty, làn da tươi tắn hồng hào ngày nào nay đã điểm những vết tàn nhang, khóe mắt bắt đầu xuất hiện nếp nhăn.

Khi nhìn và nhận thấy sự thay đổi của những người thân yêu của mình em nhận thấy sự hi sinh thầm lặng của mọi người để mưu sinh, lo toan cho cuộc sống, qua đó em thấy thương bà, thương bố mẹ nhiều hơn. Và em tự hứa với lòng mình sẽ cố gắng học tập tốt để bà và bố mẹ không phải phiền lòng vì em.